

mensch, naar haar inhoud dezelfde is, zoowel in de *lex naturae*, die ingeschapen was in het bewustzijn der menschheid, als in de *lex scripta* of den decaloog, en dat Christus' bekende woorden van Mattheüs 22 dan ook niet anders zijn dan de korte samenvatting van dezen inhoud. Wel houdt hij als Gereformeerde vast aan de volmaaktheid van de zedewet in den decaloog naar zijn wezenlijken inhoud, al erkent hij, dat deze decaloog naar de behoeften van Israël geaccomodeerd is, waartoe hij dan b.v. rekent het rusten op den Sabbat ¹⁾, en wel brandmerkt hij het zelfs als blasphemie ²⁾, wanneer de Socinianen van „additamenta” op, of de Roomschen van een „lex nova” tegenover dien decaloog spreken. Maar met dit al buigt hij, en door de wet nooit anders dan in haar relatie tot het Verbond te denken en door zijn foederaal-Theologie zelf, het karakter der zedewet zoodanig om, dat zij dit eigenlijk verliest. Dit komt reeds uit in zijn beschouwing van den decaloog onder het Oude Verbond. Als COCCEJUS daaraan toe is, dan spreekt hij liefst niet van de tien geboden, maar van „de tien woorden”, en dat „decem verba” is meer dan een bloote vertaling, maar dient om er door te doen uitkomen, dat de decaloog voor de geloovigen onder Israël eigenlijk geen wet meer is. Onomwonden toch spreekt hij uit, dat hij op één lijn staat met de apostolische vermaningen ³⁾. De „tien woorden” zijn naar de geliefkoosde stelling der Coccejanen de formule van het met Israël gesloten genadeverbond, of zooals COCCEJUS zelf zegt, het „instrument” voor zijn oprichting ⁴⁾. De bedoeling hiervan is, dat de afkondiging der tien woorden met de Verbondssluiting samenvalt, de eerste het middel is waardoor de tweede tot stand komt ⁵⁾. Als zoodanig zijn zij dan ook geen zedewet meer voor den geloovige in Israël, maar, gelijk wij reeds hoorden, bloot vermaningen, en verder ⁶⁾ dienen zij om, voor zoover zij in- en uitwendige gehoorzaamheid eischen, den geloovige te leeren, welke

1) *Explicatio ad Hebraeos*, p. 46. „ocium ut ocium non pertinet ad legem moralem.”

2) A. W., p. 100.

3) A. W., p. 90a. Non magis etiam possit decalogus vocari lex, quam omnes Apostolorum parakleseis. Atqui, qui sunt sub Gratia non sunt sub Lege.

4) A. W., p. 91a. Verba decem accipi debent pro instrumento erigendi Veteris Testamenti, et non pro foedere operum, sed pro foedere Gratiae quantum id patiebatur oeconomia illorum temporum.

5) In strijd echter met Ex. 16: 5—8.

6) A. W., p. 88.